

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання міської
координаційної ради з питань
професійного розвитку
педагогічних працівників
від 21.08.2025 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти
Харківської міської ради

від 25.08.2025 № 112

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради КЗ ХПДЮТ
від 04.06.2025 № 3

Навчальна програма з позашкільної освіти
соціально-реабілітаційного напрямку
гуртка «Авторська бардівська пісня»
(початковий, основний, вищий рівні, 3 роки навчання)

Автор:

Ірина ФЕДОРОВА – керівник гуртка комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

Рецензент:

Вадим ТИЩИК – завідувач кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя, кандидат мистецтвознавства комунального закладу «Харківська гуманітарно – педагогічна академія» Харківської обласної ради

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Авторська бардівська пісня є унікальним явищем культури слов'янських народів, що несе в собі неабиякі можливості виховання у молоді загальнолюдських ідеалів, її інтелектуального, естетичного та емоційного розвитку. Барди - це виконавці якісної пісенної поезії під гітарний акомпанемент, тому залучення дітей до вивчення та виконання творів бардів-класиків, сучасних бардів України та Харкова сприятиме поглибленню літературної освіти, підвищенню рівня музичної культури та формуванню патріотичних почуттів вихованців.

Навчальна програма реалізується в гуртку соціально - реабілітаційного напрямку та спрямована на вихованців віком від 8 до 21 років.

Метою програми є формування всебічно розвиненої особистості за допомогою навчання музичному акомпанементу на гітарі та вокалу.

Основні завдання навчальної програми полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*, яка передбачає набуття спеціальних знань з гітарного акомпанементу, вокалу, акторської майстерності;
- *практичної*, яка забезпечує формування вміння виконувати твори бардів
- класиків, сучасних бардів та власних творів;
- *творчої*, яка орієнтована на формування вміння створювати власний репертуар та самостійно оцінювати роботу авторів-виконавців;
- *соціальної*, яка сприяє формуванню почуття патріотизму, любові до рідного міста, краю та забезпечує створення умов для професійного самовизначення вихованців, їх культурного відпочинку.

Навчальна програма розрахована на три роки та передбачає початковий, основний та вищий рівні навчання:

- 1-й рік (початковий рівень) – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;
- 2-й рік (основний рівень) – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень
- 3-й рік (вищий рівень) -216 год. на рік, 6 год. на тиждень.

Заняття проводяться 2 рази на тиждень по 3 академічні години або 3 рази на тиждень по 2 академічні години.

Програма початкового рівня навчання сприяє поглибленню літературної освіти учнівської молоді; залученню до сучасної поезії; знайомству з найкращими зразками бардівської пісні, з авторами-виконавцями Харкова та України, ближнього зарубіжжя; заохоченню до індивідуальної творчості - віршоскладання; навчання основам музичної грамоти та ритмічного акомпанементу до пісень на шестиструнній гітарі; правильному співу та акторській майстерності.

Програма основного рівня навчання спрямовує діяльність вихованців на поглиблення знань з гармонії, будови та взаємозв'язку акордів; ускладнення та прикрашання акомпанементу; навчання вмінню грати в різних тональностях; виховання уміння оцінювати твори пісенної поезії; заохочення до індивідуальної творчості; засвоєння основ режисури пісні та виконавчої техніки.

Програма вищого рівня навчання сприяє вдосконаленню навичок вихованців з самостійної діяльності з піснею; подальшому знайомству з сучасною авторською бардівською піснею та її авторами-виконавцями; удосконаленню гітарного акомпанементу (елементи джазу та рок-музики, блюзу, складних акордів та ритму) , вокального співу (соло, дуету, ансамблю) та акторської майстерності (вміння працювати з поетичним текстом, його сценічним втіленням).

Програмою передбачено участь вихованців у концертах та фестивалях авторської бардівської пісні, в молодіжних та дитячих проектах. Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові, залікові та практичні заняття. З метою підвищення рівня виконавської майстерності учнів передбачені індивідуальні заняття. Загальними принципами організації освітнього процесу є: синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладання матеріалу.

Навчання в гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості. У гурток приймаються діти, які виявляють інтерес до виконання бардівських пісень під акомпанемент гітари.

Початковий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Авторська бардівська пісня – явище культури	19	47	66
	2.1 Класики бардівської пісні	5	10	15
	2.2 Дитяча бардівська пісня	2	4	6
	2.3 Творчість бардів Харкова	2	4	6
	2.4 Творчість бардів України	1	2	3
	2.5 Творчість бардів зарубіжжя	2	4	6
	2.6 Композиторська бардівська пісня	2	4	6
	2.7 Знайомство з харківськими клубами бардівської пісні	2	10	12
	2.8 Поезія – головна складова бардівської пісні	3	6	9
	2.9 Підсумкове заняття за темою	-	3	3
3.	Гітарний акомпанемент	16	44	60
	3.1 Гітара. Історія, будова, спеціалізація.	1	2	3
	3.2 Настроювання гітари, її діапазон, посадка виконавця	1	2	3
	3.3 Означення нот, пальців лівої та правої рук	1	2	3
	3.4 Розташування нот на грифі гітари. Звукоряд	1	2	3
	3.5 До-мажорні гамми	1	2	3
	3.6 Засоби гри правою рукою	1	2	3
	3.7 Акорди, співзвуччя	2	4	6
	3.8 Послідовності акордів.	3	9	12
	3.9 Акорди баре	2	4	6
	3.10 Лінія басів	2	4	6
	3.11 Ритмічні малюнки партії акомпанементу	1	2	3

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	3.12 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу	-	6	6
	3.13 Підсумкове заняття за темою	-	3	3
4.	Постанова голосу, вокальний та хоровий спів	6	12	18
5.	Акторська майстерність	6	12	18
	5.1 Сценічна мова	2	4	6
	5.2 Сценічний рух	1	2	3
	5.3 Акторський тренінг	3	6	9
6.	Відвідування концертів, фестивалів, конкурсів	2	10	12
7.	Індивідуальні заняття з учнями	-	36	36
8.	Підсумок	1	2	3
	Разом	51	165	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Авторська бардівська пісня – явище культури. Рух клубів бардівської пісні. Зльоти та фестивалі в Харкові та Україні. Витоки бардівської пісні (міський фольклор, народна пісня, сучасна поезія).

Практична частина. Гітарне коло: «Час познайомитися».

2. Авторська бардівська пісня – явище культури (66 год.)

2.1 Класики бардівської пісні (15 год.)

Теоретична частина. Життя та творчість класиків бардівської пісні.

Практична частина. Прослуховування записів, концертів, відеоматеріалів. Розучування пісень. Гітарне коло «Пісні бардів-класиків».

2.2 Дитяча бардівська пісня (6 год.)

Теоретична частина. Романтика пісні. Пісні для дітей. Пісні створені дітьми.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відео, розучування пісень. Гітарне коло.

2.3 Творчість бардів Харкова (6 год.)

Теоретична частина. Барди Харкова. Огляд.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів, розучування пісень. Гітарне коло «Барди-харків'яни».

2.4 Творчість бардів України (3 год.)

Теоретична частина. Барди України. Огляд.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів, розучування пісень. Гітарне коло «Співаємо пісні українських бардів».

2.5 Творчість бардів зарубіжжя (6 год.)

Теоретична частина. Барди зарубіжжя. Огляд.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів, розучування пісень. Гітарне коло «Пісні бардів».

2.6 Композиторська бардівська пісня (6 год.)

Теоретична частина. Творчість бардів - композиторів. Огляд.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів, вивчення пісень.

2.7 Знайомство з харківськими клубами бардівської пісні (12 год.)

Теоретична частина. Історія руху клубів бардівської пісні в Харкові.

Практична частина. Відвідування концертів, зустріч з бардами харківських клубів.

2.8 Поезія – головна складова бардівської пісні (9 год.)

Теоретична частина. Поняття «рима», «ритм». Властивості поетичної мови. Поетичні прийоми – порівняння, метафора. Асоціації. Символ. Композиція та аналіз вірша.

Практична частина. Літературні ігри, виразне читання, знайомство з кращими зразками сучасної поезії.

2.9 Підсумкове заняття за даною темою (3 год.)

Практична частина. Повторення та закріплення знань, умінь та навичок. Вікторина «Бардівська пісня». Гітарне коло «Улюблені барди».

3. Гітарний акомпанемент (60 год.)

3.1 Гітара. Історія, будова, спеціалізація (3 год.)

Теоретична частина. Гітара та її попередники. Класична гітара. Матеріали, використані при виготовленні гітари. Складові частини та їх призначення. Музичні стилі. Вимоги до гітари.

Практична частина. Графічне зображення гітари та її складових частин.

3.2 Настроювання гітари, її діапазон, посадка виконавця (3 год.)

Теоретична частина. Діапазон гітари. Засоби настроювання, посадка виконавця.

Практична частина. Вірне положення корпусу гітари, правої та лівої рук музиканта. Настроювання гітари за камертоном, другою гітарою, за допомогою фортепіано.

3.3 Означення нот, пальців лівої та правої рук (3 год.)

Теоретична частина. Назва нот, їх літерне означення. Нумерація ладів, струн. Означення пальців рук.

Практична частина. Розгадування шарад, виконання нотного диктанту та вправ для лівої і правої руки, вправи для запам'ятовування означень пальців рук.

3.4 Розташування нот на грифі гітари. Звукоряд (3 год.)

Теоретична частина. Зв'язок діапазону гітари та її настрою. Діапазон фортепіано та гітари. Поняття «звукоряд», «тон», «півтон». «Півтон» – одиниця виміру висоти звуків. Знаки альтерації – діез та бемоль. Розташування нот на грифі.

Практична частина. Знаходження необхідних нот на грифі.

3.5 До-мажорні гамми (3 год.)

Теоретична частина. Гамма до-мажор, її розташування на грифі гітари.

Практична частина. Запис гамм на табулятурі, програвання.

3.6 Засоби гри правою рукою (3 год.)

Теоретична частина. Засоби звукодобування. Поняття «акцент», «сильна» та «слабка доля». Довжина звуку, запис тривалості нот та пауз.

Практична частина. Вправи на постанову правої руки. Гра «цинком», «перебором», «ударом».

3.7 Акорди, співзвуччя (6 год.)

Теоретична частина. Поняття «акорд». Типи та класи акордів, їх означення.

Практична частина. Початкова таблиця акордів. Аплікатури. Позиція акорду по горизонталі та вертикалі. Запам'ятовування акордів, їх аплікатури та означення.

3.8 Послідовності акордів (12 год.)

Теоретична частина. Поняття «тональність», «мажорна» та «мінорна» тональності.

Практична частина. Запис послідовностей для тональностей A moll, E moll, D moll. Програвання ланцюжків акордів. Секрети швидкого переходу з акорду на акорд. Вивчення бардівських пісень в тональностях A moll, E moll D moll.

3.9 Акорди баре (6 год.)

Теоретична частина. Поняття «стандартна аплікатура». Прийоми «малого» та «великого» баре.

Практична частина. Таблиця акордів баре. Вправи для лівої руки, що підготовлюють до прийомів баре. Вивчення акомпанементу до бардівських пісень з акордами баре.

3.10 Лінія басів (6 год.)

Теоретична частина. Запис акордів зі зміненним басом. Тонічний бас, бас домінанти. Поняття «риф».

Практична частина. Вправи та програвання вивчених послідовностей з додатковими басами, найпростіших рифів. Вивчення акомпанементу до бардівських пісень з додатковими басами.

3.11 Ритмічні малюнки партії акомпанементу (3 год.)

Теоретична частина. Довжина звуків та пауз. Синкопа. Ритмічні малюнки партії акомпанементу.

Практична частина. Вправи на вистукування (з листа) довжини нот ритмічних малюнків. Прослуховування записів та вистукування ритму на слух.

3.12 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу (6 год.)

Практична частина. Розучування акомпанементу до пісень.

3.13 Підсумкове заняття за даною темою (3 год.)

Практична частина. Акорди, акордові послідовності, засоби гри правою рукою.

4. Постанова голосу, вокальний та хоровий спів (18 год.)

Теоретична частина. Типи голосів. Вправи на розспівування. Діапазон голосу.

Практична частина. Розспівування. Спів під гітару за нотами. Вправи на гучність. Спів з динамічними відтінками «лагідно», «жорстко», «відкрито», «таємниче». Розучування партії. Інтонування.

5. Акторська майстерність (18 год.)

5.1 Сценічна мова (6 год.)

Теоретична частина. Гімнастика для дихання. Артикуляція.

Орфоепічні норми.

Практична частина. Вправи на дихання та артикуляцію. Вправи на засвоєння орфоепічних норм.

5.2 Сценічний рух (3 год.)

Теоретична частина. Сценічний рух. Вихід на сцену. Робота на сцені. Пластика. Акторський «затиск». Вихід зі сцени.

Практична частина. Відпрацювання входу та виходу, придбання навичок роботи на сцені (з мікрофоном, відеокамерою).

5.3 Акторський тренінг (9 год.)

Теоретична частина. Аналіз пісні, три кола уваги.

Практична частина. Ігри й вправи на увагу.

Теоретична частина. Запропоновані обставини. «Я» у запропонованих обставинах.

Практична частина. Вправи на дію у запропонованих обставинах.

6. Відвідування концертів, фестивалів, конкурсів (12 год.)

Практична частина. Відвідування концертів, фестивалів, конкурсів бардівської пісні.

7. Індивідуальні заняття (36 год.)

Практична частина. Постановка лівої руки. Способи гри правою рукою. Вправи для здобуття навичок гри лівою та правою руками. Підготовка і розучування пісень (вокал, акомпанемент).

8. Підсумок (3 год.)

Теоретична частина. Обговорення вивчених музичних термінів, прийомів.

Практична частина. Перевірка набутих знань та вмінь. Гітарне коло «Співаємо пісні улюблених бардів».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

- *пізнавальна:* мають знати творчість авторів-класиків, відмінні риси авторської бардівської пісні, основи музичної грамоти (акорди з трьох-чотирьох звуків, тональності, штрихи), правильного співу та акторської майстерності;
- *практична:* мають вміти виконувати нескладні вокальні партії, акомпанувати на гітарі;
- *творча:* мають набути вмінь підбирати репертуар, співати у гітарному колі, проводити аналіз віршів та пісень;
- *соціальна:* мають набути досвід спілкування та навчання у творчих майстернях, виступу на публіці.

Основний рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Розділ, тема	Кількість годин		
		Теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Авторська бардівська пісня – явище	13	62	75

	Розділ, тема	Кількість годин		
		Теоретичних	практичних	усього
	культури			
	2.1 Класики бардівської пісні	3	6	9
	2.2 «Жіноча» бардівська пісня	2	4	6
	2.3 Дуети в бардівській пісні	2	4	6
	2.4 Ансамблі в бардівській пісні	1	2	3
	2.5 Барди нового покоління України	1	2	3
	2.6 Барди нового покоління Харкова	1	2	3
	2.7 Барди нового покоління Зарубіжжя	2	4	6
	2.8 Знайомство та спілкування з клубами та об'єднаннями бардівської пісні України та Зарубіжжя	-	18	18
	2.9 Участь у фестивалях (зльотах), концертах бардівської пісні.	-	18	18
	2.10 Підсумкове заняття за темою	1	2	3
3.	Гітарний акомпанемент	15	45	60
	3.1 Вступна частина	1	2	3
	3.2 Звукоряд. Інтервали. Поняття Зкорд, співзвуччя	1	2	3
	3.3 Акорди з трьох, чотирьох звуків. Складні акорди.	2	7	9
	3.4 Гармонія. Головні ступені ладу. Гармонізація мелодії. Підбір акомпанементу «на слух»	2	7	9
	3.5 Тональності. Формула побудови мажору та мінору	2	7	9
	3.6 Ритмічна партія акомпанементу. Складні розміри ритмічної партії акомпанементу.	1	5	6
	3.7 Конструкція пісні. Як аналізувати мелодію.	1	5	6
	3.8 Взаємодія акордів. Нова таблиця акордів.	1	2	3
	3.9 Поняття «енгармонізму». Енгармонізм акордів. Ускладнення акомпанементу.	2	4	6
	3.10 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу.	1	2	3
	3.11 Підсумкове заняття за темою	1	2	3
4.	Вокал. Репетирування пісень	6	12	18

	Розділ, тема	Кількість годин		
		Теоретичних	практичних	усього
5.	Акторська майстерність	7	14	21
	5.1 Сценічна мова.	2	4	6
	5.2 Сценічний рух.	1	2	3
	5.3 Режисура пісні.	1	2	3
	5.4 Упорядкування програми. Її режисура.	1	2	3
	5.5 Робота актора з мікрофоном, відеокамерою.	2	4	6
6.	Індивідуальні заняття	-	36	36
7.	Підсумок	1	2	3
	Разом	43	173	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета та завдання навчання в групі основного рівня. Бардівська пісня – явище культури. Автори-засновники жанру (огляд).

Практична частина. Прослуховування «хітів» бардівської пісні. Гітарне коло «Ми знову разом».

2. Авторська (бардівська) пісня – явище культури (75 год.)

2.1 Класики бардівської пісні (9 год.)

Теоретична частина. Класики бардівської пісні, їх внесок у розвиток жанру (огляд). Творчість та життя бардів класиків.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів. Вивчення пісень. Гітарне коло «Співаймо класику».

2.2 «Жіноча» бардівська пісня (6 год.)

Теоретична частина. Життя та творчість відомих жінок-бардів.

Практична частина. Прослуховування записів, розучування пісень. Гітарне коло.

2.3 Дуети в бардівській пісні (6 год.)

Теоретична частина. Дуети в бардівській пісні.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відео матеріалів, вивчення пісень з репертуару дуетів. Спів дуєтом.

2.4 Ансамблі в бардівській пісні (3 год.)

Теоретична частина. Ансамблі в бардівській пісні (огляд).

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відео матеріалів, вивчення пісень з репертуару ансамблів.

2.5 Барди нового покоління України (3 год.)

Теоретична частина. Проведення великих фестивалів та зльотів на Україні. Українські барди (огляд).

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.6 Барди нового покоління Харкова (3 год.)

Теоретична частина. Проведення великих фестивалів та зльотів у Харкові. Харківські барди (огляд).

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.7 Барди нового покоління зарубіжжя (6 год.)

Теоретична частина. Проведення великих фестивалів та зльотів, поява авторів нового покоління.

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.8 Знайомство та спілкування з клубами та об'єднаннями бардівської пісні України (18 год).

Практична частина. Зустрічі, спільні концерти, обмін інформацією.

2.9 Участь в фестивалях (зльотах) бардівської пісні (18 год.)

Практична частина. Зустрічі, спільні концерти, обмін інформацією, участь в творчих майстернях.

2.10 Підсумкове заняття за темою (3 год.)

Теоретична частина. Бардівський рух та його представники.

Практична частина. Гітарне коло «Наші улюблені пісні».

3. Гітарний акомпанемент (60 год.)

3.1 Вступна частина (3 год.)

Теоретична частина. Повторення основ музичної грамоти. Ноти. Тривалість нот та їх висота. Розташування нот на грифі гітари. До-мажорні гамми.

Практична частина. Програвання вправ для рук, гам, знаходження нот на грифі гітари. Позначення нот, пальців. Робота правої і лівої рук.

3.2 Звукоряд. Інтервали. Поняття акорд, співзвуччя (3 год.)

Теоретична частина. Поняття «звукоряд», види інтервалів (прості та складні). Побудова акордів і співзвуч (по терціям).

Практична частина. Запис назв інтервалів. Побудова терцових співзвуч («дабл-стопів»), обігравання мелодії «дабл-стопами».

3.3 Акорди з трьох, чотирьох звуків. Складні акорди (9 год.)

Теоретична частина. Побудова акордів з трьох, чотирьох звуків. Акорди-«відтинки» (кварт і квінтакорди).

Практична частина. Нова таблиця акордів. Запис нових аплікатур. Програвання нових акордів.

3.4 Гармонія. Головні ступені ладу. Гармонізація мелодії. Підбір акомпанементу «на слух» (9 год.)

Теоретична частина. Гармонія – наука про акорди. Головні ступені ладу (тоніка, субдомінанта, домінанта). Гармонізація мелодії (обігравання її акордами).

Практична частина. Підбір акомпанементу до пісень «на слух».

3.5 Тональності. Формула побудови мажору та мінору (9 год.)

Теоретична частина. Поняття «тональність». Види тональностей. Формула побудови мажору та мінору. Тональності A moll, E moll, D moll.

Практична частина. Побудова діатонічної шкали для тональностей (обігравання їх септ і секст акордами).

3.6 Ритмічна партія акомпанементу. Складні розміри ритмічної партії акомпанементу (6 год.)

Теоретична частина. Ритмічна партія акомпанементу. Ритмічні рисунки. Прості розміри. Складні розміри.

Практична частина. Простукування та програвання штрихами простих та складних розмірів.

3.7 Конструкція пісні. Як аналізувати мелодію (6 год.)

Теоретична частина. Складові частини пісні (вступ, куплет, рефрен, повторення, інструментал, кода). Варіанти пісень. Алгоритм аналізу мелодії. Гармонічні схеми.

Практична частина. Прослуховування пісень, аналіз їх мелодій, складових частин.

3.8 Взаємодія акордів. Нова таблиця акордів (3 год.)

Теоретична частина. Акордові послідовності, взаємодія акордів. Квінтове коло, його закономірності. Типові види руху басів.

Практична частина. Запис та розучування нових акордових послідовностей, нових акордів.

3.9 Поняття «енгармонізму». Енгармонізм акордів. Ускладнення акомпанементу (6 год.)

Теоретична частина. Енгармонізм. Енгармонічні акорди. Заміна одних акордів іншими. Правила заміни. Ускладнення акомпанементу.

Практична частина. Вивчення ускладненого акомпанементу з енгармонічними акордами до пісень.

3.10 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу (3 год.)

Практична частина. Розучування акомпанементу до пісень з ускладненим акомпанементом і складними ритмами.

3.11 Підсумкове заняття за темою (3 год.)

Теоретична частина. Повторення та закріплення вивченого матеріалу.

Практична частина. Повторення набутих знань, навичок та прийомів гітарного акомпанементу.

4. Вокал. Репетирування пісень (18 год.)

Теоретична частина. Вокальний спів. Діапазон голосу, дихальна гімнастика. Спів дуєтом.

Практична частина. Репетирування вокальних партій до пісень. Виконання дихальної гімнастики. Вправи на розспівування. Спів дуєтом.

5. Акторська майстерність (21 год.)

5.1 Сценічна мова (6 год.)

Теоретична частина. Система тренувань дихання, вимови голосних та приголосних, включення голосу, губ, язика.

Практична частина. Скоромовки, вправи. Виразне читання віршів.

5.2 Сценічний рух (3 год.)

Теоретична частина. Вимоги до рухів та переміщення актора по сцені. Три кола уваги.

Практична частина. Вправи-ігри на координацію, фантазію, взаємодію з партнером.

5.3 Режисура пісні (3 год.)

Теоретична частина. Володіння увагою, дія, контакт зі слухачем. Динамічні відтінки, інтонування, темпоритм.

Практична частина. Вправи на оволодіння увагою, показ різних варіантів пісні, режисура пісні.

5.4 Упорядкування програми концерту, її режисура (3 год.)

Теоретична частина. Принципи упорядкування програми, перегляд, прослуховування, хронометраж, зв'язки, внутрішня течія.

Практична частина. Упорядкування програми власного концерту за обраною темою.

5.5 Робота актора з мікрофоном та відеокамерою (6 год.)

Теоретична частина. Робота з мікрофоном на сцені. Особливості роботи з відеокамерою.

Практична частина. Відеотренінг, репетиція з мікрофоном. Перегляд відеозаписів, розгляд помилок і досягнень.

6. Індивідуальні заняття (36 год.)

Практична частина: Підготовка індивідуального репертуару: розучування пісень (вокал, акомпанемент, режисура). Підготовка до участі в концертах і фестивалях.

7. Підсумок (3 год.)

Теоретична частина. Авторська бардівська пісня – явище культури. Обговорення вивченого матеріалу.

Практична частина. Концерт бардівської пісні.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

- *пізнавальна:* мають знати репертуар і творчість бардів України, Харкова та зарубіжжя, основні музичні поняття – нота, інтервал, звукоряд, акорд, енгармонізм, правила взаємодії акордів, складні ритми, основи правильного співу та акторської майстерності;
- *практична:* мають вміти підбирати акомпанемент до пісень на слух, репетирувати і підготовлювати пісню для показу на сцені, грати в різних тональностях з акордами बारे;
- *творча:* мають набути вмінь поповнювати власний репертуар, складати програму свого виступу, працювати в творчих майстернях;
- *соціальна:* мають набути досвід публічних виступів на сцені з вокальними номерами, участі у концертах бардівської пісні, фестивалях та зльотах авторської (бардівської) пісні.

Вищий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Авторська (бардівська) пісня – явище культури	14	64	78
	2.1 Класики бардівської пісні	3	6	9
	2.2 Сучасна «жіноча» бардівська пісня	2	4	6
	2.3 Сучасні дуети в бардівській пісні	2	4	6

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	2.4 Сучасні ансамблі в бардівській пісні	1	2	3
	2.5 Сучасні барди України	2	4	6
	2.6 Сучасні барди Харкова	1	2	3
	2.7 Сучасні барди Зарубіжжя	2	4	6
	2.8 Знайомство та спілкування з клубами та об'єднаннями бардівської пісні України та Зарубіжжя	-	18	18
	2.9 Участь у фестивалях (зльотах), концертах бардівської пісні.	-	18	18
	2.10 Підсумкове заняття за темою	1	2	3
3.	Гітарний акомпанемент	13	32	45
	3.1 Вступна частина	1	2	3
	3.2 Звукоряд. Інтервали. Поняття «акорд», «співзвуччя» Акорди з 3 - 4 звуків	1	2	3
	3.3 Акорди – «надбудови». Пропуски тонів в акордах «надбудовах». Складні акорди.	3	6	9
	3.4 Гармонія. Головні ступені ладу. Гармонізація мелодії. Підбір акомпанементу «на слух».	1	2	3
	3.5 Тональності. Формула побудування блюзу.	1	2	3
	3.6 Ритмічна партія акомпанементу. Складні розміри ритмічної партії акомпанементу .Ритми року.	2	4	6
	3.7 «Прогресивна» аплікатура. Нова таблиця акордів.	2	4	6
	3.8 Виконання « прогресивної» аплікатури для ускладнення акомпанементу.	1	2	3
	3.9 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу.	-	6	6
	3.10 Підсумкове заняття за темою	1	2	3
4.	Акторська майстерність	1	8	9
	4.1 Сценічна мова.	-	1	1
	4.2 Сценічний рух.	-	1	1
	4.3 Режисура пісні.	-	1	1

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
	4.4 Упорядкування програми. Її режисура.		3	3
	4.5 Робота актора з мікрофоном, відео-і телекамерою.	1	2	3
5.	Вокал. Репетирування пісень	-	6	6
6.	Індивідуальні заняття з учнями	-	72	72
7.	Підсумок	1	2	3
	Разом	30	186	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета та задачі навчання в групі вищого рівня. Бардівська пісня – явище культури. Автори сучасної авторської бардівської пісні (огляд).

Практична частина. Прослуховування сучасних «хітів» бардівської пісні. Гітарне коло «Ми знову разом».

2. Авторська бардівська пісня – явище культури (78 год.)

2.1 Класики бардівської пісні (9 год.)

Теоретична частина. Класики бардівської пісні, їх внесок у розвиток жанру (огляд). Творчість та життя.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відеоматеріалів. Вивчення пісень. Гітарне коло «Співаймо класику».

2.2 Сучасна «жіноча» бардівська пісня (6 год.)

Теоретична частина. Життя та творчість.

Практична частина. Прослуховування записів, розучування пісень. Гітарне коло «Жінки співають».

2.3 Сучасні дуети в бардівській пісні (6 год.)

Теоретична частина. Дуети в бардівській пісні.

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відео матеріалів, вивчення пісень з репертуару дуетів. Спів дуетом.

2.4 Сучасні ансамблі в бардівській пісні (3 год.)

Теоретична частина. Сучасні ансамблі в бардівській пісні (огляд).

Практична частина. Прослуховування записів, перегляд відео матеріалів, вивчення пісень з репертуару ансамблів.

2.5 Сучасні барди України (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з сучасними фестивалями та зльотами України. Сучасні українські барди.

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.6 Сучасні барди Харкова (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з сучасними фестивалями та зльотами Харкова. Сучасні харківські барди (огляд).

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.7 Сучасні барди зарубіжжя (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з сучасними фестивалями та зльотами зарубіжжя. Сучасні барди.

Практична частина. Прослуховування записів, вивчення пісень. Творчі зустрічі з авторами-виконавцями, відвідування їх концертів.

2.8 Знайомство та спілкування з клубами та об'єднаннями бардівської пісні України та зарубіжжя (18 год.)

Практична частина. Зустрічі, спільні концерти, обмін інформацією.

2.9 Участь у фестивалях (зльотах), концертах бардівської пісні (18 год.)

Практична частина. Зустрічі, спільні концерти, обмін інформацією, участь в творчих майстернях.

2.10 Підсумкове заняття за темою (3 год.)

Теоретична частина. Сучасний бардівський рух та його представники.

Практична частина. Гітарне коло «Наші улюблені пісні».

3. Гітарний акомпанемент (45 год.)

3.1 Вступна частина (3 год.)

Теоретична частина. Повторення основ музичної грамоти. Ноти. Тривалість нот і їх висота. Розташування нот на грифі гітари. Мажорні та мінорні гамми.

Практична частина. Програвання вправ для рук, гам, знаходження нот на грифі гітари. Позначення нот, пальців. Робота правої і лівої рук.

3.2 Звукоряд. Інтервали. Поняття «акорд», «співзвуччя». Акорди з 3- 4 звуків (3 год.)

Теоретична частина. Поняття «звукоряд», види інтервалів (прості та складні). Побудова акордів з 3 - 4 звуків (по терціях).

Практична частина. Повторення побудованих акордів, їх аплікатур.

3.3 Акорди – «надбудови». Пропуски тонів в акордах «надбудовах». Складні акорди (9 год.)

Теоретична частина. Побудова акордів «надбудов».

Практична частина. Нова таблиця акордів. Запис нових аплікатур. Програвання нових акордів.

3.4 Гармонія. Головні ступені ладу. Гармонізація мелодії. Підбір акомпанементу «на слух» (3 год.)

Теоретична частина. Гармонія – наука про акорди. Головні ступені ладу (тоніка, субдомінанта, домінанта). Гармонізація мелодії (обігравання її акордами).

Практична частина. Підбір акомпанементу до пісень «на слух».

3.5 Тональності. Формула побудування блюзу (3 год.)

Теоретична частина. Поняття «тональність». Види тональностей. Формула побудови мажору та мінору. Побудова блюзу.

Практична частина. Повторення поняття «діатонічної шкали» для тональностей (обігравання їх септ і секст акордами). Блюзові акорди.

3.6 Ритмічна партія акомпанементу. Складні розміри ритмічної партії акомпанементу. Ритми року (6 год.)

Теоретична частина. Ритмічна партія акомпанементу. Ритмічні рисунки. Прості розміри. Складні розміри. Ритми року.

Практична частина. Простукування та програвання штрихами простих та складних розмірів. Ритми року.

3.7 «Прогресивна» аплікатура. Нова таблиця акордів (6 год.)

Теоретична частина. «Прогресивна» аплікатура як чинник ускладнення акомпанементу.

Практична частина. Прослуховування пісень, аналіз їх мелодій, складових частин, використання «прогресивної» аплікатури.

3.8 Виконання «прогресивної» аплікатури для ускладнення акомпанементу (3 год.)

Теоретична частина. Алгоритм ускладнення акомпанементу.

Практична частина. Запис та розучування нових акордових послідовностей, нових акордів.

3.9 Розучування акомпанементу до пісень з використанням вивченого матеріалу (6 год.)

Практична частина. Розучування акомпанементу до пісень з ускладненим акомпанементом і складними ритмами.

3.10 Підсумкове заняття за темою (3 год.)

Теоретична частина. Повторення та закріплення вивченого матеріалу.

Практична частина. Повторення набутих знань, навичок та прийомів гітарного акомпанементу.

4. Акторська майстерність (9 год.)

4.1 Сценічна мова (1 год.)

Практична частина. Система тренувань дихання, вимови голосних та приголосних, включення голосу, губ, язика. Скоромовки, вправи. Виразне читання віршів.

4.2 Сценічний рух (1 год.)

Практична частина. Вимоги до рухів та переміщення актора по сцені. Три кола уваги. Вправи-ігри на координацію, фантазію, взаємодію з партнером.

4.3 Режисура пісні (1 год.)

Практична частина. Вправи на оволодіння увагою, показ виконання різних варіантів пісні, режисура пісні.

4.4 Упорядкування програми, її режисура (3 год.)

Практична частина Принципи упорядкування програми: перегляд, прослуховування, хронометраж, зв'язки, внутрішня течія. Упорядкування програми власного концерту за обраною темою.

4.5 Робота актора з мікрофоном та відеокамерою (3 год.)

Теоретична частина. Робота з мікрофоном та відеокамерою на сцені та під час онлайн-виступів.

Практична частина. Відеотренінг, репетиція з мікрофоном. Перегляд відеозаписів, розгляд помилок і досягнень.

5. Вокал. Репетирування пісень (6 год.)

Практична частина.

Репетирування вокальних партій до пісень. Виконання дихальної гімнастики. Вправи на розспівування. Спів дуєтом.

6. Індивідуальні заняття (72год.)

Практична частина: Підготовка індивідуального репертуару: розучування пісень (вокал, акомпанемент, режисура). Підготовка до участі в концертах і фестивалях.

7. Підсумок (3 год.)

Теоретична частина. Авторська бардівська пісня – явище культури. Обговорення вивченого матеріалу.

Практична частина. Концерт бардівської пісні.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

- *пізнавальна:* мають знати репертуар і творчість сучасних бардів України, Харкова, зарубіжжя, правила взаємодії акордів, складні ритми, акорди «прогресивної» аплікатури;

- *практична*: мають вміти ускладнювати та вдосконалювати акомпанемент до пісень;
- *творча*: мають набути вмінь самостійно поповнювати власний репертуар, скласти програму свого виступу;
- *соціальна*: мають набути досвід публічних виступів на сцені з вокальними номерами, участі у концертах бардівської пісні, фестивалях та зльотах авторської (бардівської) пісні з власними творами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Е.І. Пісня, створена душею. Навчальна програма гуртка (студії) авторської пісні. - Запоріжжя, 2011.- 40 с.
2. Кац С. Вибрані пісні // Ахілл. - 2009. - Львів.
3. Картавий П. Про співану поезію. - Суми, 2001. - 44 с
4. Лазарева А.Д. Музичний інструмент гітара. Програма для «0» (нульового) класу початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (школи естетичного виховання). - Харків, 2016. - 20 с.
5. Лазарева А.Г. Вчимося граючи. // Крок . - Харків, 2019. - 16 с.
6. Лазарева А.Г. Я граю на гітарі // Крок. - Харків, 2019.- 72 с.
7. Манилов В. Вчись акомпанувати на гітарі // Comcon Press.-2004.- Київ.320 с.
8. Манилов В. Абетка гітариста // Comcon Press. - 2005. - Київ.
9. Филипп М., Чаппел Д. Гітара для «чайніков» // Діалектіка. - 2003. - Київ.